

Regelverk for tilskuddsordning:

Driftstilskudd til bruker- og pårørendeorganisasjoner innen psykisk helse-, rus- og voldsfeltet

1. Mål og målgruppe for ordningen

Formålet med tilskuddsordningen er å integrere bruker- og/eller pårørendemedvirkning i helse- og omsorgstjenestens utvikling og kvalitetsforbedring av tjenestetilbud innen psykisk helse-, rusmiddel-, og voldsfeltet. Tilskuddsmottager skal bidra med bruker- og pårørendemedvirkning på system- og tjenestenivå basert på brukerkompetanse og -erfaringer, og med effekt på individnivå.

Formålet er operasjonalisert under punkt 3.

Ett langsiktig mål er at alle landets fylker skal ha tilstrekkelig tilfang av og tilgang til bruker- og pårørenderepresentanter.

Direkte målgruppe for tilskuddsordningen er hovedsakelig bruker- og pårørendeorganisasjoner innen psykisk helse, rus og voldsfeltet. Den endelige målgruppen er brukere av tjenester og tilbud innen rus, psykisk helse- og voldsfeltet og deres pårørende.

2. Kriterier for måloppnåelse for ordningen

Helsedirektoratet skal årlig rapportere til Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) om oppnådde resultater på fastsatte mål på effekt- og resultatnivå for ordningen. Rapporteringen til HOD er basert på informasjon innhentet fra tilskuddsmottakerne (se punkt 7) og eventuelle andre kilder.

De følgende kriteriene legges til grunn for å belyse graden av måloppnåelse for ordningen som helhet i rapporteringen til HOD:

Effektnivå:

- Bruker og pårørendekunnskap blir forstått og brukt som et likeverdig kunnskapsområde på systemnivå og politisk nivå.
- Bruker og pårørendekunnskap blir forstått og brukt som et likeverdig kunnskapsområde i tjenesteutvikling og gjennomføring på tjenestenivå.
- Bruker- og pårørenderepresentanter som har fått tilfredsstillende opplæring og oppfølging, er tilgjengelige for deltakelse i relevante prosesser
- Kunnskap om bruker og pårørendemedvirkning er formidlet til brukere- og pårørende som ikke er bruker- og pårørenderepresentanter og allmenheten

Resultatnivå: Kriterier for resultatmålene for ordningen er spesifisert i resultatmatrisen under punkt 3.

3. Resultatmatrise

Regelverket er bygget opp slik at formålet for tilskuddsordningen er operasjonalisert i effektmål og resultatmål med kriterier for måloppnåelse (se tabell under). Vurderingskriteriene for tildeling, hva

søknaden skal inneholde og krav til rapportering er utledet av målene, slik at det er en logisk sammenheng mellom delene i regelverket (resultatkjede).

Effektmålene angir ønsket effekt, dvs. hvilken forskjell tiltaket utgjør for eller hvilken nytte målgruppen har av tiltaket. Resultatmålene angir hva tilskuddsmottakerne får tilskudd til å oppnå eller levere på ved å gjennomføre ett eller flere tiltak eller aktiviteter i det aktuelle tilskuddsåret.

Søkerne skal ha aktivitet som støtter samtlige effektmål. Det er ikke et krav at søkerne skal ha aktivitet på samtlige resultatmål. I hvor stor grad planlagt aktivitet svarer til målene, vil være del av Helsedirektoratets vurdering av søknaden.

Resultat nr.	Planlagt resultat	Kriterium for måloppnåelse (indikator)
Ønsket effekt (Effektmål 1)	Bruker og pårørendekunnskap blir forstått og brukt som et likeverdig kunnskapsområde på systemnivå og politisk nivå.	Rapporteres kvalitativt (se punkt. 7)
Resultatmål 1.1	Brukere og pårørendeperspektivet er fremmet i relevante fora og prosesser på systemnivå og politisk nivå.	Antall råd, utvalg og formelle arbeidsgrupper bruker- og pårørende organisasjonene har deltatt i
Ønsket effekt (Effektmål 2)	Bruker og pårørendekunnskap blir forstått og brukt som et likeverdig kunnskapsområde i tjenesteutvikling og gjennomføring på tjenestenivå.	Rapporteres kvalitativt (se punkt. 7)
Resultatmål 2.1	Økt brukermedvirkning i utformingen av tilbud og tjenester til mennesker med psykiske helseutfordringer, rusmiddelproblemer og voldsutfordringer	Antall unike bruker- og pårørenderepresentanter som har deltatt i utformingen av nye tilbud og tjenester Antall brukerråd, utvalg og- og arbeidsgrupper bruker- og pårørenderepresentantene har deltatt i
Resultatmål 2.2	Kompetanseheving om bruker- og pårørendeperspektiv gjennomført hos helse- og omsorgstjenestene	Antall kompetansehevingstiltak* avholdt
Ønsket effekt (Effektmål 3)	Bruker- og pårørenderepresentanter som har fått tilfredsstillende opplæring og oppfølging, er tilgjengelige for deltakelse i relevante prosesser	Rapporteres kvalitativt (se punkt. 7)
Resultatmål 3.1	Aktive bruker- og pårørenderepresentanter	Antall bruker- og pårørenderepresentanter organisasjonen har i dag Antall nye bruker- og pårørenderepresentanter rekruttert Antall bruker- og pårørenderepresentanter som har gjennomført kompetansehevingstiltak
Ønsket effekt (Effektmål 4)	Kunnskap om bruker og pårørendemedvirkning er formidlet til brukere- og pårørende som ikke er bruker- og pårørenderepresentanter og allmenheten	Rapporteres kvalitativt (se punkt. 7)
Resultatmål 4.1	Relevant og oppdatert informasjon til brukere og pårørende og allmenheten gjort tilgjengelig	Antall unike treff på organisasjonens nettsted

Resultatmål 4.2	Bruker- og pårørendeorganisasjonen har avholdt kompetansehevingstiltak for andre enn bruker- og pårørenderepresentanter	Antall andre enn bruker- og pårørenderepresentanter som gjennomfører kompetansehevingstiltak*
		Antall kompetansehevingstiltak gjennomført
Resultatmål 4.3	Individuelle oppfølgingsiltak gjennomført	Antall brukere og/eller pårørende som har mottatt individuell rådgiving

* Kurs, foredrag, presentasjoner, gjennom møter etc

4. Hvem kan få tilskudd

- Kommuner
- Fylkeskommuner
- Interkommunale selskaper
- Statlige foretak (f.eks. RHF/HF)
- Frivillige og ideelle organisasjoner (herunder stiftelser)
- Universiteter og høyskoler
- Bedrifter
- Søkere utenfor Norge (f.eks. internasjonale organisasjoner og EU)

Tillegg og presiseringer:

- Tilskuddsordningen skal gi støtte til drift av organisasjoner som har bruker- og/eller pårørendemedvirkning som sin kjernevirksomhet/formål, og som kan dokumentere dette gjennom f.eks. vedtekter eller formell formålsbeskrivelse for organisasjonen.
- For å kunne søke om driftsstøtte under tilskuddsordningen, må organisasjonene drive aktiv bruker- og/eller pårørendemedvirkning på alle tre nivåer.
- I tillegg kan paraplyorganisasjoner søke så fremt de har bruker- og/eller pårørendemedvirkning som sin kjernevirksomhet, og at flertallet av bruker- og pårørendeorganisasjoner de representerer, tilfredsstiller kravet om aktiv bruker- og pårørendemedvirkning på alle tre nivåer.

5. Søknaden skal inneholde

- Søkerens måltall for tilskuddet (se pkt. 3)
- Beskrivelse av tiltak/det søkes om tilskudd til
- Budsjett (skal kunne sammenliknes på samme nivå med regnskap dersom regnskap kreves)
- Opplysninger om delfinansiering/tilskudd fra andre instanser
- Opplysninger om egenfinansiering
- Redegjørelse for de interne og eksterne kontrolltiltak som skal sikre korrekt rapportering og måloppnåelse for prosjektet
- Søkerens vurdering av risiko ved prosjektet

Søknaden skal undertegnes av styreleder eller den som har signeringsfullmakt.

Tillegg og presiseringer:

- Søknaden skal inneholde en fremdriftsplan som viser hvilke aktiviteter som skal gjennomføres for å løse kjerneoppgavene beskrevet i pkt. 4.
- Søknaden skal beskrive hvordan søker innhenter og systematiserer bruker- og/eller pårørendekunnskap, og hvordan denne blir aggregert fra individ til gruppenivå.
- Søknaden skal beskrive hvordan bruker- og pårørendeorganisasjonen benytter og formidler bruker- og/eller pårørendekunnskap i sin virksomhet, f.eks. hvordan denne inngår i opplæring av bruker- og pårørenderepresentanter som skal arbeide på tjeneste- og systemnivå.
- Søknaden skal inneholde en kort beskrivelse av de viktigste politiske prosessene mottakerne planlegger å ta aktivt del i.
- Søknaden skal beskrive de viktigste samarbeidene søkeren skal delta i, hvilke aktører søkeren skal samarbeide med, og hvilke tema og/eller oppgaver som det skal samarbeides om.
- Søknaden skal inneholde et anslag over hvor stor andel av budsjettet i prosent som går til administrasjon.
- Søknaden skal inneholde vedtekter eller grunnlagsdokumenter som viser at bruker- og pårørendemedvirkning er organisasjonens kjernevirksomhet, at organisasjonen er medlemsbasert og demokratisk, og at søker ivaretar et ideelt, ikke-kommersielt formål

I tillegg til beskrivelsene over skal søknaden inneholde et realistisk anslag fra tilskuddsmottaker på hva/hvor mye de vil oppnå eller levere med tildelte midler ved utgangen av tilskuddsåret (måltall) for hvert av kriteriene for måloppnåelse på både effekt- og resultatnivå for tiltaket. Måltallet kan også være binært, dvs. JA/NEI. Se søknadsskjema for mer informasjon.

Måltallet vil - sammen med øvrige vurderingskriterier - brukes i Helsedirektoratets vurdering av søknaden. Hvis søkeren ikke planlegger å gjennomføre aktiviteter på alle punktene i listen over, settes måltallet til 0 (se regelverkets punkt 3).

Dersom tilskudd innvilges skal tilskuddsmottaker i sin rapportering per 31.12, det året tilskuddet ble tildelt, rapportere resultater på samme kriterier som de oppga måltall for i søknaden. Helsedirektoratet vil sammenligne rapportert resultat med måltallet i søknaden i sin vurdering av tiltakets måloppnåelse.

Det er ikke krav om egenfinansiering eller delfinansiering fra andre, men det skal oppgis i søknaden dersom tiltaket har slik finansiering.

6. Tildelingskriterier

- Skjønnsmessig vurdering med utgangspunkt i forventet måloppnåelse
- Ordningen er øremerket i statsbudsjettet
- Kvantifiserbare tildelingskriterier
- Andel av regnskapsførte utgifter

Det gis tilskudd til:

Tilskuddet skal benyttes til drift av organisasjonene jf. pkt. 2 over, dvs. til organisasjonenes kjernevirksomhet/-oppgaver på system-, tjeneste- og individnivå. Kjerneoppgavene inkluderer:

- Aktiv bruker- og/eller pårørendemedvirkning på alle nivåer, eksempelvis påvirkningsarbeid og deltakelse i råds-, utvalgs- og arbeidsgrupper på politisk/system- og tjenestenivå.
- Innsamling, systematisering, bruk og formidling av bruker- og pårørendeerfaringer/-kunnskap.
- Rekruttering, opplæring samt kontinuerlig veiledning og oppfølging av bruker- og pårørenderepresentanter knyttet til organisasjonene. Søkerne skal tilstrebe best mulig geografisk utbredelse i tilgjengelig bruker- og pårørenderepresentasjon, også gjennom samarbeid med hverandre.

Det gis videre tilskudd til:

- Reiseutgifter som er nødvendige for å løse kjerneoppgavene.
- Administrasjon og grunnleggende informasjonsarbeid (f.eks. husleie, strøm, telefon, drift av nettsider/sosiale medier, medlemskontakt, lønnsmidler administrasjon).

Det er et krav at organisasjonen samarbeider med:

- andre bruker- og pårørendeorganisasjoner og/eller andre brukermiljøer
- det offentlige tjenesteapparatet som kommuner, statsforvalteren, fylkeskommuner og helseforetak
- utdanningsinstitusjoner og kompetansesentre/-miljøer.

For tilskuddsordningen som helhet er det et mål å oppnå god geografisk spredning av tilgjengelige bruker- og pårørenderepresentanter. Helsedirektoratet vil ta hensyn til dette når vi behandler enkeltsøknader.

- Tilskuddet kan ikke benyttes til å delta i eller finansiere forskningsprosjekter.
- Tilskuddet skal ikke benyttes til rent sosiale aktiviteter.
- Tilskuddet skal ikke benyttes til investeringer.

Vurderingskriterier ved behandling av søknader:

Kategori (vektning)	Kriterier	Forklaring
Oppgaver/tiltak (60%)	Sammenheng mellom tilskuddsordningens mål og kjerneoppgavene/aktivitetene	Hvordan og i hvilken grad vil aktivitetene som er beskrevet i søknaden, støtte opp under kjerneoppgavene (se pkt 4) og bidra til måloppnåelse for tilskuddsordningen?
	Aktiv brukermedvirkning på alle nivåer	Hvordan og i hvilken grad det er beskrevet hvordan organisasjonen driver påvirkningsarbeid, råds-, utvalgs- og arbeidsgruppearbeid på system- og tjenestenivå?
	Innsamling, systematisering, bruk og formidling av bruker- og pårørendeerfaringer/-kunnskap	Hvordan og i hvilken grad søkeren innhenter, systematiserer, bruker og formidler organisasjonen bruker- og pårørendeerfaringer/-kunnskap, og hvordan dette inngår i organisasjonen arbeid på system og tjenestenivå?
	Rekruttering, opplæring og kontinuerlig veiledning og oppfølging av bruker- og pårørenderepresentanter	Hvordan planlegger og jobber organisasjonen med rekruttering, opplæring, kontinuerlig veiledning og oppfølging av bruker- og pårørenderepresentanter?
	Samhandling innen bruker- og pårørendefeltet med offentlig sektor og andre	Hvordan og i hvilken grad vil søkeren samhandle/samarbeide med andre bruker- og pårørendeorganisasjoner, offentlig sektor og andre

		relevante aktører; hvem er disse, hvilke tema og/eller oppgaver samarbeides det om, og hvor formalisert er samarbeidet?
	Balanse mellom kjerneoppgavene	I hvilken grad er det rimelig balanse mellom kjerneoppgavene det søkes tilskudd til?
	Nedslagsfelt	I hvilken grad bidrar søkeren til utbredelse av bruker- og pårørende medvirkning i alle landets regioner?
Søknad (20%)	Samlet vurdering av søknaden inkl. fremdriftsplan	I hvilken grad gir søknaden en god og realistisk beskrivelse av oppgavene/tiltakene? I hvilken grad henger tidsplan, aktiviteter og måltall sammen?
	Erfaring/kompetanse innenfor området bruker- og pårørende påvirkning/-medvirkning	I hvilken grad viser søkeren tilstrekkelig erfaring/kompetanse?
	Måloppnåelse fra tidligere år	For søkere som har fått tilskudd tidligere, vil vi ta hensyn til hvordan tidligere gjennomførte aktiviteter har bidratt til at mål for tilskuddsordningen er oppnådd.
	Mangler ved søknaden	I hvilken grad oppfyller søknaden formelle krav til hva søknaden skal inneholde (pkt 3)?
Budsjett (20%)	Klart og presist budsjett	I hvilken grad gir søknadens budsjett en klar og presis oversikt over ulike planlagte utgifter (og evt. inntekter)?
	Sammenheng mellom søknadsbeløp, måltall for kriteriene for måloppnåelse i søknaden og planlagte oppgaver/aktiviteter	I hvilken grad henger budsjettet sammen med måltall for kriteriene for måloppnåelse i søknaden og planlagte oppgaver/aktiviteter oppgitt i søknaden?
	Sammenheng mellom søknadsbeløp og tilgjengelig budsjett	I hvilken grad kan søknadsbeløpet anses som rimelig ift. tilskuddsordningens budsjett og søknadsmengde?
	Administrasjon	Søkers anslag over hvor stor andel i prosent som går til administrasjon.

7. Rapportering fra tilskuddsmottaker skal inneholde

Rapporteringsfrist er 1. april året etter tilskuddsmidlene ble tildelt. Det skal rapporteres for kalenderåret, dvs. per 31.12 året tilskuddet ble tildelt.

Måloppnåelse: Tilskuddsmottakers skal rapportere kvantitativt på kriteriene for måloppnåelse for resultatmålene som beskrevet under pkt. 3. I tillegg skal mottaker:

- Gi en kort beskrivelse av hvordan mottaker har samlet inn, systematisert, brukt og formidlet bruker- og pårøndererfaringer/-kunnskap
- Gi en kort beskrivelse av hvordan mottaker har rekruttert, lært opp og fulgt opp brukerrepresentanter
- Gi en kort beskrivelse av de viktigste samarbeidene mottakerne har bidratt i, hvilke aktører de har samarbeidet med og om hvilke tema og/eller oppgaver
- Gi en kort beskrivelse av de viktigste politiske prosessene mottakerne har deltatt i.
- Rapportere på administrative indikatorer:

- Antall medlemmer
 - Antall lønnede årsverk
 - Antall ulønnede årsverk
- Særlig for rapportering for 2023: De regionale brukerstyrte sentrene rapporterer i henhold til krav i vedtaksbrev.

- Regnskap: Budsjett og regnskap fra tilskuddsmottaker skal kunne sammenlignes på samme nivå.
- Revisorattestasjon: Krav for revisorkontroll og attestasjon er spesifisert i tilskuddsbrevet
- Avtalte kontrollhandlinger: Spesifisert i tilskuddsbrevet

8. Søknadsbehandling

Innstilling om avgjørelser/vedtak skal fremmes av: Helsedirektoratet

Innstilling skal godkjennes av: Helsedirektoratet

Avgjørelser/vedtak skal fattes av: Helsedirektoratet

Hvordan søker skal opplyses om utfallet av søknadsbehandlingen: Vedtaksbrev

9. Klage på vedtaket

Tildeling av/avslag på tilskudd under ordningen er et enkeltvedtak. I henhold til forvaltningsloven §28 er det klagerett.

10. Rutiner for utbetaling

Tilskuddsmottaker må varsle Helsedirektoratet dersom adresse, bankkontonummer eller organisasjonsnummer er endret.

Eventuelt for mye utbetalt tilskudd skal returneres til Helsedirektoratet med referanse til kapittel og post, tilskuddsordning og tilskuddsår.

11. Oppfølging og kontroll

Helsedirektoratet kan føre kontroll med:

- at bevilgningen brukes etter kravene i regelverk og tilskuddsbrev
- at opplysninger som legges til grunn for tildeling og som inngår i den etterfølgende rapporteringen er korrekte, jf. bevilgningsreglementet § 10, annet ledd.

Helsedirektoratet kan gi myndighet til en annen virksomhet for å føre denne kontrollen.

Tilskuddsmottakere skal legge frem opplysninger ved forespørsel og bidra på andre måter til å muliggjøre og lette kontrollarbeidet.

Helsedirektoratet kan iverksette nødvendige og hensiktsmessige kontroller.

12. Bortfall av tilskudd og andre reaksjonsformer

Helsedirektoratet har nulltoleranse for mislighold av tilskudd. Dette gjelder også for tilskudd hvor tilskuddsforvaltningen er delegert til andre aktører, for eksempel statsforvalteren.

Kapittel 765 post 71

Oppdragskode 870111

Erstatter tidligere versjon godkjent av HOD 19.12.2019

Godkjent av HOD 13.12.2022

Helsedirektoratet er pliktig til å gjøre tiltak når det framkommer informasjon om mulig mislighold av tilskuddsmidlene. Direktoratet kan stanse utbetaling av tilskudd ved mistanke om at mottaker gir uriktige opplysninger eller at mottaker ikke bruker tilskuddet i samsvar med fastsatte betingelser. Videre kan Helsedirektoratet kreve tilskuddet tilbakebetalt dersom det er dokumentert mislighold, herunder at mottaker ikke oppfyller kravene som stilles i regelverket eller at det er gitt uriktige opplysninger.

Helsedirektoratet har også anledning til å nekte tilskuddsmottaker å motta tilskudd i ett eller flere påfølgende år dersom tilskuddet ikke brukes i samsvar med fastsatte betingelser. Mislighold av tilskuddsmidler kan få rettslig konsekvenser.

Praktisering av nulltoleranse for økonomiske misligheter skal ses i sammenheng med gjeldende regelverk for bruk av bevilgede midler og etiske retningslinjer for statstjenesten.

13. Utlysning

Utlyses på www.helsedirektoratet.no